

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

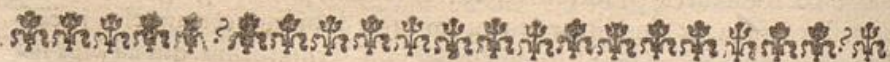
Capvt XIII. Londini Henricus quartum-decimum tortus, Eboracum reportatur ad absoluendam eius causam. In cuius extremo articulo, vitam & libertatem respuit conditione oblatam sacrilega, vt Reginam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

moueri, sed perstare in eo constanter, *Ecce me; fiat voluntas tua, sicut in caelo, & in terra.* Hæc ut sponderat Henricus præstitit, etiam alias magna fide, vitæque beneficium, si vellet officio paulo plus quam ciuili Reginae obsequi, reiecit fortius, quam forte alij mortem ipsam.

Vltimum ex eo poposcit Gubernator & Topeliffus responsionem autographam, eius manu ad septem quæsitâ, ex qua omnis eius viuendi ratio trans mare, constaret. Quid egisset, dixisset, etiam cogitasset? quibuscum versatus, locutus, de quibus? qua sua, & illorum mente? post vero in Anglia vbinam sibi fuisset hospitium lecturus; à quibus excipiendus? alendus? iuuandus? quibusve negotiis eo regno operam daturus. Erat vita Henrici adeo innocens; animus in vna sic Dei & fidei gloria, hominumque salute totus, vt quam illam exigebant tam accuratam sui rationem posse sibi obesse non cogitauerit, edidit illam per singula capita, cauens tamen cautè, quod excusauerat ne quem nominaret cui nominis editi præiudicio malo foret cognitio.

Hac munitus Henrici confessione ingenua, & sincera Topeliffus, Februarij 5. anni 1594. leucarum itinere octoginta, secum illum abduxit, & relicto vix Eboraco Londinum versus, cœpit illum indignè & barbarè vexare, vt cui nihil erat crudelitate iucundius. Vbiq; illum vulgabat proditorem, transmare aduectum vt vitam Reginae adimeret, qua senex perfidus immani calumnia Henrico infamiam, execrationes, & odia populi; sibi laudem captabat sæuitiæ, qua scilicet iure in commeritum vteretur.

Londini Henricus quartum-decimum tortus, Eboracum reportatur ad absoluendam eius causam. In cuius extremo articulo, vitam & libertatem respuit conditione oblatam sacrilegè, vt Reginae agnosceret caput Ecclesie Anglicanæ. Damnatur supplicio proditurum. Sanctissimè moritur, vitam sibi eandem sæpius sed conditione eadem oblatam reijciens.

C A P V T XIII.

LONDINI Henricus excipitur carcere, si quis alius in Turri permolesto. Lecto, veste contra vim frigori horrendi, victu etiam parco, & necessariis omnibus ita destitutus, vt carcerarius curator loqui ferus, pro innata cuique miseratione, requisierit vrbe tota eius ex propinquis

propinquis aliquem, ex quo enumeratis eius miseriis subsidij aliquid impetraret. Se quidem ei ad somnum paleam commodasse, sed ulterius nihil eius causa posse. Annum exegerat in eo carcere, orando, perferendis loci molestiis, & cruciatibus tortorum, cum reducitur Eboracum postremo iudicandus, inter quæ contigit vt P. Ioannes Gerardus in manus hostium delapsus eodem carcere clauderetur; de quo nobis scripto quod sequitur dignum memoria reliquit. [Verti me, ait, ad circumspectandum id meum ergastulum, & fauebat quiddam maligni luminis, cum ecce incisum video incrustaturæ parietis P. Henrici Vvalpoli beatum nomen; precatorem cubital in fenestræ cauo deforis murato; vtrimque choros Angelorum nouem suis nominibus eius manu scriptos; quibus Mariæ nomen Deiparæ, Seraphinis altius eminebat, & supra Deiparam, IESV nomen: coronabat omnia Dei nomen Hebraicè, Græcè, & Latinè scriptum. Magnæ mihi fuit consolationi fors illa carceris, tanto martyre ac tam pio tandiu habitari, eiusque tormentis quatuordecies consecrati, quem suis Iudicibus numerum Henricus ipsemet dum examinatur recensuit. Venit meas in manus Eboraco pars aliqua disputationis ab eo Londini habitæ, cum meditationibus de Christo patiente ab eo compositis, eiusmodi omnia caractere scripta vt abecedarij pueri videretur manus, & legi vox vlla vix posset, non festinati vitio characteris, sed debilitatæ tormentis manus, & amissi digitorum vsus.] Hæc ferè suo scripto Gerardus.

Tormentis toties repetitis, & tã atrocibus vt forte propterea subducta sine oculis, ne mouerent spectantiũ odia in barbariè Magistratus; tam nihil actum est, vt ne umbra quidem nedum indicium proditionum illarum, & coniurationum expressum sit, quas imaginosis aduersariorum aut timor finxerat, aut mentita erat calumnia. Reducitur itaque Eboracum Henricus, ad causam illo in foro integrandam, nihil videlicet proderat Catholicis Sacerdotibus, quæcumque fingerentur indicia cruciatibus perferendis liquido purgasse, cum probatione innocentia suæ luculenta, & liquida. Longinqui eius itineris milliarium centum quadraginta miseras & continuas molestias, augebat sibi spontaneis. In lecto nunquam pernoctabat; breuem captabat humi somnum; Eboraci pro lecto stoream adhibebat tres palmos longam, in qua orabat de genibus bonam noctis partem; somno fractus in eam se proiciebat; quibus malis accessit importunus Prædicantium ambitus de conflictu cum hoste tam nobili, aucupantium inanes rumusculos. Ex iis vnum memorat Garnerus, Sandem vocabulo, iuuenem, Eboracensis Archiepiscopi filium, qui laciniosam quam pararat recitationem vltra horam produxit. Audiuit iuuenem Henricus patientissime; dicendo vel fractum vel saturum excepit, repetitis ab eius exordio singulis, quibus inesse ponderis aliquid ad propositum videbatur; resumpta inde argumenta seorsum singula, tam pulchro, & perspicuo ordine, tanta solidæ veritatis affusa luce dissoluere, vt obmutesceret iuuenis, adstantes mirarentur; exclamaret iurans quidam ministellus. Hic, inquit cerebro plus valet, quam arbitramur.

Dies erat Aprilis tertius, iustitij finis, causarum tertio quoque mense solenne principium. Ad hoc Iudices Londino in Prouincias legantur; adfuerunt Eluinus, Hillardus, & iis illustrior Belmontius, matre quidem natus sanctissima, sed post obitum matris ambitu in hæresim actus, aut hæresis simulationem. Implebant hi tres in abolla maiori purpurea tribunal; assidebant filci Aduocati; aderat Comes Huntingtonus, Præfectus Prouinciæ supremus, eiusque Vicarius Eboracensis Vicecomes, aliaque Ministrorum forensium turba promiscua. His in conspectum producit Vualpolus catena grauis, nullo reorum facinorosorum discrimine. Citatus de nomine, grandi se primum crucis signo munit, quo valde aduersariorum perstinxit oculos; tum elata manu ad nomen respondit. Hic versus ad illum tabellio; accusatis, ait, quod Anglus, & Norfoldiensis, fratrum primogenitus & hæres, à primo Reginæ anno regno excesseris, mare traieceris, Sacerdos fueris Romanæ sedis auctoritate consecratus; redieris inde proditor in Regnum violatis Reginæ legibus, Kilhami denique fueris. Dic ergo sodes, reum te putes necne? negauit se reum Vualpolus. A quo ergo vis, subinfert tabellio, causam tuam cognosci? Vualpolus; clericus cum sim, à nemine præterquam clerico; quod norat se quidem non impetraturum; sed iuri prius voluit factum satis quam violentiæ cederet, seque iudici subderet non legitimæ iurisdictionis. Tunc causidicus Sauellius dicere aggressus effudit primum contra Iesuitas quicquid in buccam venit; iam enim in artem, & legem transierat vt peroraturi de Religione inueherentur prius aduersum Iesuitas; & hunc eloquentiæ campum nullus silens obibat.

In Henricum vero, Sacerdotem esse, nec eum de triuio, sed de illa quam descriperat Iesuitarum schola; negotiosum, vt constabat ex eius in Hispaniam excursu, (de quo recitatum est coram illius responsum) actuosum, mouendis in Regnum, & Reginæ caput rebus nouis nimis obnoxium. Redacta bifariam Henricus in summam accusatione (Iesuita est, Sacerdos est, igitur proditor,) in hoc enim tota duplici cardine vertebatur, ad primum respondebat, cum incipientem dicere Hillardus iudex turpiter abruptit, negans proditori tam perfidioso qualem sua illum confessio exhibebat, nefas esse audiri. Cui Pater illico, faxit hæc mea confessio, faxit, inquam, me apud vos reum, quod Sacerdos Romanus, quod de Societate IESV, quod curandæ trans mare animorum saluti, & egestati Audomarensum laxandæ operam dederim; agite sanè, & si me vultis has ob causas reum, quamprimum occidite, illas enim & fateor iterum, & vero fidenter profiteor: at enim iis vel mea confessio, vel veri umbra quam potest culpam affingere, quem perduellis titulum nisi falsum? egitque de officio Sacerdotum; de prærogatiua Christianismi & sanctimoniam quod iis Anglia debuisset, vsque ad Regnum Henrici octauum medium. Interiecit his quidem Belmontius haud propterea illum proditoris condemnari quod Iesuita esset vel Sacerdos, sed cum Rege Hispaniæ aliisque Regni hostibus egisset; agunt tamen, subiungit Henricus, cum iisdem, boni & fideles, patriæque amantes Angli, agunt

agunt quin & ipsi Reginae familiares, & Ministri, nec scelus propterea, nec opinionem, nec suspiciones incurrunt proditorum, nisi cum iis agant de prodicione, quod nec à me est factum, nec de meis confessi responsis portenti eius indicium, vel odor potest mihi à vobis allini. Cur ergo apud vos prodicionis tam palam reus, ut ne sim quidem audiendus? Tacebant Iudices; stupebat Hillardus qui præcepit antea conuictum denuntiauerat; Belmontius ut causa procederet, verum compellitur eius cardinem mouere, & Patrem ex veris appellare, lege videlicet qua fiebat reus maiestatis, quisquis regnum ingressus triduum differret se Magistratui sistere, & sollemnem Reginae profiteri obedientiam. Bonum igitur factum, inquit Pater, lege illa quo iure inuoluo? qui ne horas quidem viginti habui, nedum triduum integrum, comprehensus ferè ut in terram exscendi. Digessit his gradibus hanc causam sapientissimus & optimus dominus in famuli sui consolationem & gloriam, ut progressu vario huc tandem veniretur, vnde illi certo coronæ meritum constaret, qua dignos censet Ecclesia, qui mortem oppetunt pro vero & æquo, maluntque innocentes mori quam peccando feruari. Illi enim responso admurmuratum est, contra veto aperto fremitu exprobratum iudicibus quod per summam iniuriam ad damnandum Patrem eam legem proferrent, cuius beneficio deberet absolui. Patefacta ergo ignorantia simulatione, & malignitatis studio, consultabant in aurem taciti quo pacto à se pudorem abstergerent, quem in se probrosam sceleratissime susceperant, sed negante palam eorum infimo Eluino, posse Patrem legis beneficio priuari, conuersus ad illum Belmontius. [Tibi Vvalpole inquit, immerenti licet indulgemus gratiam prorsus singularem, tuam est illam agnoscere, grato animo prosequi, & quanti tibi vita est hanc tanti facere. Damus ergo id tibi ut lege vtaris propitia, eiusque beneficio sic fruatis, ut præscriptum quoque ab eadem Reginae obsequium exsoluas, (inferebat porro id genus obsequij exhibendam Reginae venerationem velut Ecclesiae in Anglia capiti) conditione hac præstandæ obedientia, prodiciones, cõiurationes, machinationes perduelles, quorum es perspicue reus, pro falsis, inanibus, & nullis sunt, ac ne à te quidem cogitaris. Hanc nisi admittis conditionem tam facilem & consentaneam rationi, indubitata mors te manet, quam possis memini imputare, præterquam tibi vni, per nos enim supra vsum omnem, iustoque etiam laxius & indulgentius, vitæ tibi aut mortis permittitur optio.] Deferenti sibi gratuitum quod iure debebatur, respondit vir sanctus. Reginae obsequi, & obtemperare in omnibus quibus non læditur debitus Deo cultus, & debeo, & præsto magna voluntate. Sed auerrat Deus ne quid in me contiscam quo ipse vel leuissime offendatur, auerrat & à vobis, ne id mihi esse authores velitis. Amore fidei, & sinceri clientis Reginae veneror; dies abit nullus, quin Deo supplicem, ut iis illam Deus præliis cumulet, quibus in hac vita promereatur sempiternam. Sit item hic mihi in testem Deus, me cunctis qui adsunt accusatoribus præsertim meis, & mortem meam præcipitantibus tantum cupere salutis, & veræ vitæ quantum ipsi mihi. Fidei nempe Catholicae lumen, ex-

tra quam salutis nulla spes, & friuola omnia. His ille (quæ sunt in acta iudicij relata) vehementer populum commouit, teneriterque ob hoc potissimum affecit, quod tunc fiebat omnibus euidens, illa proditorum & rebellionum conficta portenta, nullo vel teste, vel indice, vel verosimili coniectura, colorem fuisse ipsius illitum condemnationi, vt iure occisus videretur. Solum id veri causam omnem omnésque habere accusationes; quod Ecclesiæ caput Reginam nollet agnoscere. Muniti omnibus Iudices quæ scienda ex eo putauerant ad damnationem maiestatis, pars illum verant vltterius effari; pars dicentem ne perciperetur impediunt. Iubentur exire Duodecimviri Iurati, & statuere inter se, esset reus necne? secutus est illos paucis verbis Henricus, rogans etiam atque etiam viderent, num quid aliud sibi crimini verteretur, præter sacerdotium, Societatem IESV, regressum in Angliam ad solam hominum æternum seruandorum procuracionem. Parum ad verba rogantis attenti Iurati, vix aulam seorsum subierant cum statim regressi reum pronuntiant; sed declinante in serum die, differtur sententia in diem proximum, subsistente interea sua in catena, & carcere Henrico. Postridie manè, pœna rebellium damnat idem Tribunal Alexandrum Raulinum, hoc vnum ob crimen quod esset Sacerdos Catholicus; sequenti, quod erat sabbatum, Iudex Belmontius Henricum addicit læsæ supplicio maiestatis, lunæ proximo die necandum suspensio, euiscerandum, in quadras laniandum, qui dies illic Aprilis septimus, apud nos decimus septimus, anno 1595. Acerbissimi decreti cum Deo egisset gratias, egit & Iudici, significauitque illi horam illam à se cupidè expectari. Quod desiderium in oris illius alacritate, verbisque suspexere, quos ad eum visendum bene multos aut pietas mouit aut curiositas. Die Lunæ dicto, Raulinus Sacerdos, cum se in traham cratitiam ligandus aptaret, lecta sibi sinistra, dextram Henrico seruauit vacuam, aiens digniori suum quoque illic conseruandum esse honorem dignitatis. Sub hæc supremus Gubernator, quorundam suasu, interrogauit illum per certum ex suis quid esset acturus, vel percunctantibus quid esset daturus consilij, si Papa Reginam solenni diplomate, extra communionem proiectam, Regni que ius omne promulgaret, eique bellum indiceret. Cui paucis & clarè, vt semper deinceps ad mortem obseruauit; Gubernatori Comiti dicito; neque tunc aliquid vel acturum me vel dicturum quod cum officio Catholicæ conscientie pugnaret, quæ disertè professus eadem qua Raulinus crate tractoria ligatur, sed obuerso ad caput iumenti capite, Raulinus ad pedes, ne se mutuo hortatu animarent.

Raulinum morte defunctum generosa, & Sacerdote digna Catholico, ostentabant Henrico, & falsæ beneuolentiæ studio instabant se tandem respiceret, morem gereret Reginæ tantisper exigua in re, & facili, quibus dum verbis obstreperent; facto & silentio respondit, scalas patibuli conscendens & collum capistro carnificis præbens. Nec tamen propterea cessatum à succatienda eius constantia, sub patibulo Ministro tribunalis, procul populus, cur te tui non miseret Vualpole, te te recipere dum licet; accersere saltem Theologos quibuscum conferas. At ille breuiter malum inquit, datis consilium,

consilium, vitam videlicet, Dei offensa ut redimam? non facio, vestros mihi accersam Theologos? iis non egeo; nimium probavi quid scirent & possent, mihi tædio est, vobisque inutilis repetita tam crebro arietatio. Postremum nihilominus ex maioribus Ministris, quisquis is fuerit, rogavit, disertè ut sibi, & procul ambagibus aperiret de primatu Reginae in Ecclesiam Anglicanam quid esset sentiendum? videtur, inquit, hunc sibi arrogare; illi autem deberi nec credo, nec possum salva conscientia affirmare, qua responsione importunos abegit suggestores, & acclamatus est ab iis reus maiestatis; inuitatusque quod ante nequiverat tot inter streperas flagitationes, ut commendaret se Deo proximè moriturus, verum poscentibus ut secum oraret quo pacificum in eos animum moriens testaretur. Mihi pax est ait, cum omnibus excepto nemine; preces autem meas in omnes divido eosque impensius qui primarias habent in damnatione mea, & nece partes. Pro vobis oro, vobiscum non possum, cum Catholicis si qui adsunt meas ad Deum preces, votaque intima toto animi affectu iungo, ut vos luce diuina omnemque Angliam perfundat, incendatque igne spiritus increati, ne vobis ultro præsentis misericordiae delata gratia in contemptum nunc cedat, post in exitium, & damnationem nunquam reuocandam. Multis hæc tum Catholicorum tum Protestantium mouere lachrymas. Recitata Henricus oratione Dominica, cœptaque Deiparæ salutatione, de scalis à carnificè deiectus pependit, usque dum animam egisset, secuta est mortui exenteratio, & laniatio, capitali sententiæ adiuncta. Hic finis Henrici V valpuli viri nobilis & sancti, quo, ut verbis utar inde ad nos perscriptis, multos pridem per annos gloriosior fidei sacrosanctæ nullus extiterat in tractu illo boreali. Magno longè vndique concursu nobilitatis, & populi mors eius spectata est; summus ipse Prouinciæ Præfectus Huntingtonus spectauit, sæuus licet Catholicorum insectator, sed pietatis in Henricum pronæ, nec non reuerentiæ cuiusdam in eum singularis.

